

Søndag Septuagesima

Tid og sted: Højen og Jerlev, d. 28/1 2018

Skriftlæsninger

Job 9,1-12

ApG 17,22-34

Matt 25,14-30

Salmevalg

4: Giv mig, Gud, en salmetunge

448: Fylt af glæde

492: Guds igenfødte, ny-levende sjæle

367: Vi rækker vore hænder frem

728: Du gav mig, o Herre, en lod af din jord

Dette hellige evangelium skriver evangelisten Matthæus

Jesus sagde: ”Det er med Himmeriget som med en mand, der skulle rejse til udlandet og kaldte sine tjenere til sig og betroede dem sin formue; én gav han fem talenter, en anden to og en tredje én, enhver efter hans evne; så rejste han. Den, der havde fået de fem talenter, gik straks

hen og handlede med dem og tjente fem til. Ligeledes tjente han med de to talenter to til. Men den, der havde fået én talent, gik hen og gravede et hul i jorden og gemte sin herres penge. Lang tid efter kommer disse tjeneres herre tilbage og gør regnskab med dem. Den, der havde fået de fem talenter, kom og lagde andre fem talenter på bordet og sagde: Herre, du betroede mig fem talenter; se, jeg har tjent fem talenter til. Hans herre sagde til ham: Godt, du gode og tro tjener; du har været tro i det små, jeg vil betro dig meget. Gå ind til din herres glæde! Også han med de to talenter kom og sagde: Herre, du betroede mig to talenter; se, jeg har tjent to talenter til. Hans herre sagde til ham: Godt, du gode og tro tjener; du har været tro i det små, jeg vil betro dig meget. Gå ind til din herres glæde! Så kom også han, som havde fået den ene talent, og hans sagde: Herre, jeg kender dig som en hård mand, der høster, hvor du ikke har sået, og samler, hvor du ikke har spredt, og af frygt for dig gik jeg hen og gemte din talent i jorden. Se, her har du, hvad dit er. Men hans herre sagde til ham: De dårlige og dovne tjener! Du vidste, at jeg

høster, hvor jeg ikke har sået, og samler, hvor jeg ikke har spredt. Så burde du have betroet mine penge til vekselererne, så jeg havde fået mit igen med rente, når jeg kom tilbage. Tag derfor talenten fra ham og giv den til ham med de ti talenter. For enhver, som har, til ham skal der gives, og han skal have overflod, men den, der ikke har, fra ham skal selv det tages, som han har. Og kast den uduelige tjener ud i mørket udenfor. Der skal der være gråd og tænderskæren.”

Prædiken

Magen til ubarmhjertighed! Er det kristendom, det vi netop hørte? At en mand, der af frygt for sin herre, frygt for Gud!, skjuler den talent, den formue, der blev ham betroet, så han kan betale det hele igen; at den mand skal kastes ud i mørket! Er det den kristne Gud, der er så ubarmhjertig? Jeg bliver anfægtet af den slags fortællinger, for jeg er overbevist om, at vores frelse ikke afhænger af vores evner eller talenter. Men hvordan skal vi så forstå denne sætning:

”Tag derfor talenten fra ham og giv den til ham med de ti talenter. For enhver, som har, til ham skal der gives, og han skal have overflod, men den, der ikke har, fra ham skal selv det tages, som han har. Og kast den uduelige tjener ud i mørket udenfor. Dér skal der være gråd og tænderskæren.”

Hvordan skal vi forstå den sætning på anden måde end en fordømmelse af den uduelige tjener?

Jeg ved det ikke. Men jeg tænker på en mand, der hed Job, når jeg læser lignelsen. Det var Job, der talte i begyndelsen af gudstjenesten; den første tekst, jeg læste op, var fra Det Gamle Testaments fortælling om helten Job. Job var på mange måder som den gode og tro tjener, der fik fem talenter og straks gik ud og handlede og tjente fem til. Men det gik ikke Job på samme måde som i lignelsen, Jesus fortalte. Job blev sat på prøve. Gud og Satan indgik et væddemål, der skulle teste Jobs trofasthed. Satan hævdede nemlig, at den eneste grund til Jobs trofasthed over for Gud var, at det gik Job så godt. Så snart Job mødte modstand, hævdede Satan, ville det vise sig, at Job

var som alle andre mennesker, og han ville miste sin hengivenhed til Gud. Gud, derimod, holdt fast i sin tiltro til Job. Væddemålet var begyndt. Satan havde frie rammer til at plage Job. På en og samme dag, mister Job alt, han har: alt sit kvæg, alle sine bygninger og stalde, alle marker er brændt af, og til sidst sætter Satan trumf på, en af Jobs tjenere kan berette, at alle Jobs børn er døde, da det hus, de var samlet i, styrtede sammen over dem. Men det er ikke nok til at slå Job ud af kurs; så til sidst rammes Job af sygdom og han får bylder over hele kroppen. Og da forbander Job den dag, han blev født. Han forbander ikke Gud, han forbander sit liv. Og så udfordrer han Gud til at stå frem og vise, hvad det er, han har gjort galt, siden al den ulykke skulle ramme ham. Job har netop intet galt gjort. Og det er pointen. Fortællingen om Job er en modfortælling til lignelsen om de betroede talenter. For selvom vi prøver, selvom vi giver alt, hvad vi har og forsøger at udnytte og udfolde vores talent til det yderste, så kan vi alligevel ende med at tabe alt.

Så vi skal tilbage til anfægtelsen i lignelsen om de betroede talenter med fortællingen om Job i baghovedet:

”Tag derfor talenten fra ham og giv den til ham med de ti talenter. For enhver, som har, til ham skal der gives, og han skal have overflod, men den, der ikke har, fra ham skal selv det tages, som han har. Og kast den uduelige tjener ud i mørket udenfor. Der skal der være gråd og tænderskæren.”

Hvordan skal vi nu forstå den sætning...

Vi skal ikke forstå sætningen anderledes, end den er ment. Den uduelige tjener fordømmes. Punktum.

Men vi skal ændre vores perspektiv. Perspektivet er nemlig ikke evighedens. Perspektivet er livet her! Perspektivet er heller ikke, om vi får succes, men derimod... om vi har mod.

Vi kan tænke os en fjerde tjener, måske hedder tjeneren Job. Han fik hele ti talenter, og han gik straks ud og handlede. Og hvis fortællingen nu skulle følge lignelsens logik, så burde denne tjener jo indkassere ti talenter oven i de ti, der var ham betroet. Men sådan gik det ikke. Hans

forretninger slog fejl og han tabte alt, hvad der var blevet ham betroet. Han kom til sin herre, efter at regnskabet var gjort op med de øvrige tjenere, og stod der med tomme hænder. ”Gode herre,” sagde han, ”jeg har tjent dig hele mit liv; alt, hvad jeg har lært, har jeg lært af dig. Alt, hvad jeg ejer, har jeg fået af dig. Alligevel har jeg fejlet. Jeg gik ud og handlede med de talenter, du betroede mig, men beklageligvis tabte jeg det hele. Jeg er klar over, at jeg skuffede dine forventninger, og jeg venter nu din retfærdige dom.” Tjeneren var bange, for han havde set, hvordan det var gået den frygtsomme tjener, der dog havde passet godt på den ene talent.

Tjenerens herre sagde da: ”Det gik ikke, som du troede; det gik ikke, som du håbede. Alligevel fejlede du ikke. For du havde mod til at bruge det, du havde fået. Da den dovne og uduelige tjener blev fordømt var det alene for at vise, at frygt og angst for at miste det, vi har fået, ødelægger et menneske. Vi fordømmes hvert eneste øjeblik, vi ikke tør leve. Jeg betroede dig mine talenter, for at du skulle have livsmod og livskraft. Det har du! Så sæt

en ring på min tjeners finger. Giv ham noget nyt tøj på. Nu vil vi feste og være glade.”

Det er svært at forstå lignelsen om de betroede talenter ordentligt med den kultur, vi har i dag. En kultur, hvor kravene om optimering og forbedring af os selv er over det hele. Frygten for at fejle er stor. Og jeg har det personligt sådan, at jeg kan få en stor trang til at skjule mig selv, til at gå under radaren, så ingen lægger mærke til mig, og jeg kan blive fri fra angsten for at fejle. Og jeg kan love jer for, at den angst er der, trods mit forholdsvis rolige ydre, hver eneste gang jeg skal rejse mig i en forsamling og sige noget. Det sker ikke så sjældent.

Men så er det godt at vide, at vi har fået nogle muligheder. Vi har fået et liv, vi har fået en krop, vi har fået en familie, vi har fået evner eller talenter, det er vel på sin plads at bruge netop det ord i dag, og det er ikke noget, vi selv har valgt. Vi har fået det. Og der er forskel på det, vi har fået. Vi er forskellige; og det kan vi være mere eller mindre tilfredse med – alt efter hvad verden, det ene eller det andet samfund, anser for værdifuldt.

Vi har ikke fået vores liv, for at vi skal være bedre til at leve det end de andre. Vi har fået det for at bruge det; og Gud vil ikke, at vi giver det ubrugt tilbage. Det er pointen. Men det er sådan, at når vi bruger det, så bliver det til mere. Også når vi af og til står der med tomme hænder, med mislykkede forsøg. Så siger Gud: ”Jeg gav dig dine talenter, for at du skulle have livsmod og livskraft. At fejle er at leve.” Det kan gøre ondt at fejle, for det rammer os i hjertet; vi kan føle os mindreværdige, måske ligefrem uønskede. Af og til bliver vi dømt hårdt for vores fejl. Af og til dømmes vi andres fejl hårdt. Al den fordømmelse kan gøre os frygtsomme eller angste for at leve. Vi kan blive bange for at vove, og vi kan miste vores livsmod af frygt for, at vi måtte fejle.

Men det er jo derfor, vi bærer børnene til dåben. Børnene skal vide, at kærligheden går forud, og at fejl er en naturlig del af livet. Dåben skal give os mod til at leve, mod til at tro og mod til at elske. Og det er det, lignelsen handler om, at Gud giver livsmod og livskraft; og når vi ikke tør leve, er livet et helvede, og vi må bede til, at vi har en næste, at der

er nogen, at der er en Gud, der trækker os ud af meningsløsheden. At fejle er at leve. Amen.